

Eduard Puig Vayreda, el senyor del vi

La importància actual del vi en la nostra societat és fruit d'un llarg camí, en el qual ha estat fonamental la intervenció d'un seguit de personalitats que han lluitat per dignificar el producte fins a convertir-lo en senyal d'identitat del territori. Al bell mig d'aquests precursors, emergeix la figura d'Eduard Puig Vayreda.

Text > **JOAN MANUEL SOLDEVILLA**, catedràtic i escriptor

Fotos > **JOSEP M. DACOSTA**

Qualsevol aproximació a la figura d'Eduard Puig Vayreda (1942-2018) queda sempre condicionada per la seva dimensió polifacètica i el seu compromís cívic i cultural: alcalde de Figueres, president de l'Institut d'Estudis Empordanesos, escriptor, director de l'Institut Català de la Vinya i el Vi, enòleg, conferenciant, periodista i col·laborador en mil i un mitjans (entre els quals hi ha la REVISTA DE GIRONA), fundador de Joventuts Musicals a l'Alt Empordà... Tota aquesta polifonia d'actuacions no la podem entendre d'una manera deslligada o invertebrada, sinó que aquest activisme va estar sempre connectat a través del que anomenava Pascal *un lien naturel et insensible qui lie les plus éloignées et les plus différentes choses*. Un d'aquests lligams naturals i imperceptibles que donaven ple sentit a tot el que feia era el vi, com també ho van ser el país, la llengua, el compromís i l'Empordà.

>> Eduard Puig Vayreda rep el Premi a l'Excel·lència dels Amics de l'Institut Ramon Muntaner (2016). A la seva esquerra, Joan Manuel Soldevilla.

El vi va ser, en efecte, un dels pals de paller de la vida i l'obra de Puig Vayreda. Els seus estudis a l'Institut Ramon Muntaner de Figueres el van orientar cap al camp de l'enginyeria agrícola, en què es va especialitzar en un àmbit tan vinculat a l'Empordà com era la producció vinícola; *de facto*, ell va ser enòleg *avant la lettre*, abans que existissin aquests estudis dels quals, amb els anys, es llicenciaria, quan ja es van formalitzar com a tals. Des de la feina precisa, tècnica i minuciosa duta a terme als cellers de Capmany o Espolla fins a la direcció de l'INCAVI, sent una peça essencial en la constitució i la difusió de la DO Empordà o participant activament com a president de la Venerable Confraria de la Bota de Sant Ferriol d'Empordà (i esmentem només algunes de les seves múltiples actuacions i responsabilitats), Eduard Puig Vayreda va esdevenir

>> Eduard Puig Vayreda signant exemplars del seu llibre *El jardí de Dionís*, el febrer de 2018.

una figura clau tant en la millora dels vins del país com en la gestió d'aquesta progressiva excel·lència; en moments d'incertesa, ell va veure clar que calia fer millors els vins, al mateix temps que calia donar-los a conèixer. I a això va dedicar una gran part de la vida.

El vi com a fet cultural

Ara bé (i en això rau la singularitat i la grandesa del personatge), per a ell el vi no va ser mai només una beguda o un legítim negoci, sinó quelcom indissociable de la cultura i la història de la Mediterrània i del país, un producte que anava més enllà del comerç o del paladar i es convertia en un senyal d'identitat; per això va esdevenir un veritable apòstol d'aquesta bona nova, la d'explicar pertot arreu (i no és una exageració), amb rigor i amenitat, que el vi és una de les peces angulars de la nostra manera de ser, pensar i sentir. Des d'aquest plantejament *vinocèntric*, un reguitzell de cursos, conferències, articles i llibres

van edificar un sòlid edifici que mostrava i demostrava les profundes arrels vinyataires de la societat que formem entre tots. Un edifici de coneixement i saviesa en què destaquen dos llibres, *L'Empordà i el seu vi* i *El jardí de Dionís*.

L'Empordà i el seu vi (Brau Edicions, 2004) és un assaig; és a dir, un text a mig camí entre el text humanístic i el text literari, rigorós i documentat però empeltat d'una sensibilitat artística explícita que es concreta en la voluntat d'estil. En aquest, l'autor no vol explicar detalladament la història dels cellers de la comarca, o l'estructura geològica de les diverses vinyes, o la producció de la DO Empordà, sinó que, des d'un coneixement profund i minucios de tot el que suposa el vi per a la comarca, vol encarar el repte de mostrar la identitat del seu petit país; per dur a terme aquest objectiu, el llenguatge precís, nostrat i literari és el camí que tria.

El jardí de Dionís (Brau Edicions, 2017) va sortir a les llibreries amb el subtítol *L'entorn cultural del vi* i era clar que l'autor hi volia oferir un recorregut enciclopèdic (en el sentit més il·lustrat de la paraula) per les múltiples manifestacions de la cultura universal que han girat al voltant del vi: de la poesia a l'òpera, del disseny al paisatge, de l'arquitectura al folklore, del dret a la gastronomia. El llibre mostrava com aquest producte mil·lenari conreat des de temps remots ha estat clau per explicar l'evolució de la humanitat.

Eduard Puig Vayreda va morir la primavera de 2018, pocs mesos després de publicar *El jardí de Dionís*. Des de llavors s'han succeït múltiples homenatges i reconeixements que l'han volgut honorar, un seguit d'esdeveniments que van culminar la tardor de 2019 amb el congrés «Des del banc del general, mirant el futur», organitzat per l'Institut d'Estudis Empordanesos. L'empremta de la tasca que va dur a terme al país és profunda, cabdal, i la intensitat del seu llegat es percep en l'obra escrita que ens ha deixat i en la fortalesa de moltes de les iniciatives que ell va endegar.

Ara bé, potser podem percebre la seva importància d'una manera més propera i simple però més viva: senzillament quan obrim una ampolla de vi de la DO Empordà, o quan flairem una d'aquelles garnatxes que ell va defensar amb passió, hi trobarem una mica d'ell; i parafrasejant un vell anunci d'una beguda espirituosa, cal recordar que, sempre, una mica d'Eduard Puig Vayreda és molt.

>> Homenatge a Puig Vayreda organitzat per l'Institut d'Estudis Empordanesos: el seu fill Oriol, Josep Roca, Anna Espelt, Xavier Febrés, Xavier Albertí i Salvador Puig.

Vint-i-quatre frases sobre el vi recollides i escrites per Eduard Puig Vayreda (exposades a la Mostra del Vi de l'Empordà del 2019)

1. «Tots els vins tenen una ànima.»
2. «Per apagar la set, l'aigua; per al plaer, la conversa, l'amistat, la inspiració..., el vi.»
3. «El vi alegra el cor i dona joia a l'esperit.»
4. «El vi riu en el porró amic.»
5. «El vi és sagrat damunt l'altar, és profà a la taverna, és la benvinguda al caminant, és el familiar a la taula de cada dia.»
6. «El vi és una petita obra d'art que ens alegra els ulls, el paladar i el cor, i si no ens cura els mals del cos, ens guareix l'esperit i ens fa feliços.»
7. «La més alta virtut del vi és la de fer els homes més amics.»
8. «La vinya [, abans de morir,] prendrà en els seus pàmpols els colors més vius de coure polit, groc vistós, verd místic, carmí sagnant o morat episcopal.»
9. «El vi és un element indispensable en l'art de viure.»
10. «Un bon vi per al nostre goig intel·ligent i el nostre gaudi assenyat.»
11. «Beveu vi i sigueu-ne apòstols.»
12. «En aquesta fira de l'alegria, en aquest mercat de la platxèria, en aquest empori de la diversió i del bon humor, podeu trobar-hi els millors vins de la nostra terra.»
13. «El vi és l'alegria d'una taula ben parada.»
14. «La garnatxa d'Empordà és vi de color d'ambre noble i toc sedós, de glop ample i sucre just.»
15. «La copa de garnatxa era la benvinguda tradicional a l'Empordà.»
16. «Ceps ufanosos, maquinant dia darrere dia la vella alquímia de transformar l'aigua, la terra i el sol en vi generós i amic.»
17. «Mai en va, sempre amb vi.» (Recollida per Eduard Puig.)
18. «El vi de l'Empordà, quan el degustem amb devoció intel·ligent, ben segur que ens recorda el país.»
19. «Avui el vi té la imatge de ser un producte de cultura.»
20. «Figueres mereix el títol de capital del vi de l'Empordà.»
21. «La guerra pot esperar, la verema, no.» (#citantelsclàssics)
22. «Relligar tradició i modernitat és el repte d'aquests vins, que han tingut l'encert d'identificar-se com a vins de tramuntana.»
23. «El vi de l'Empordà ens deixa als ulls la llum del país i al cor, el sentiment d'amistat.»
24. «Els vins de l'Empordà no foren gaire res sense la cuina rica, creativa, tradicional o innovadora que en els fogons d'aquesta comarca es cou.»